

Nr 5

Försvarsutskottets betänkande med anledning av motion om översyn av utbildningsanvisningarna rörande behandling av krigsfångar

I motionen 1975:334 av fru Nilsson i Sunne m. fl. (s) hemställs att en översyn görs av utbildningsanvisningarna, framför allt i vad gäller de moment som avser behandling av krigsfångar, i syfte att eliminera inhumana och brutala inslag i utbildningen.

Utskottet

I motionen redovisas vissa händelser som skall ha inträffat vid utbildning av plutonsofficerare i krigsfångtjänst. Motionärerna föreslår att gällande bestämmelser för sådan utbildning ses över och ställer frågan om det inte finns en risk att officerare, som under sin utbildning fått utstå brutala och inhumana metoder, under krig själva kommer att behandla krigsfångar på ett onödigt brutalt sätt.

Bestämmelserna för krigsfångtjänst är grundade främst på Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående krigsfångars behandling, ratificerad av Sverige den 4 december 1953 (prop. 1953:37, 1LU 1953:43, rskr. 1953:397). Konventionen innehåller detaljerade regler i en rad olika avseenden. I den avslutande avdelningen om konventionens verkställighet stadgas bl. a. följande (artikel 127):

De höga fördragsslutande parterna förbinder sig att såväl i fredstid som i krigstid inom sina respektive länder giva största möjliga spridning åt texten till denna konvention och särskilt att införa studier därav i planerna för den militära och såvitt möjligt den civila undervisningen, i syfte att konventionens grundsatser bringas till hela deras krigsmakts och befolknings kännedom.

De militära och andra myndigheter, som i krigstid skola hava ansvar för krigsfångar, skola innehava texten till denna konvention och hava erhållit särskild undervisning om dess bestämmelser.

Enligt uppgifter som utskottet har inhämtat från överbefälhavaren syftar utbildningen inom försvarsmakten i krigsfångtjänst till att ge all personal kunskap om

- krigsfångtjänstens ändamål (att omhänderta, undanföra och förvara krigsfångar som tillhör främmande makt),
- regler för uppträdande av egen personal som har råkat i främmande makts våld som krigsfångar,

– krigsfångars betydelse för egen och fientlig underrättelsetjänst.

Målet för utbildningen är att personal inom försvarsmakten skall känna till innebörden i Haag- och Genèvekonventionerna samt kunna tillämpa "krigsfångkonventionen" och övriga konventioner rörande folkrätten. All personal avses i en krigssituation känna till vilka åtgärder fienden kan antas vidta med tillfångatagen personal samt gällande skyldigheter och rättigheter för krigsfångar enligt antagna konventioner.

Utbildningen bedrivs med den grundförutsättningen att fientlig främmande makt tillämpar de folkrättsliga regler som Sverige har antagit.

Fångförhåret utgör en del av underrättelseverksamheten i krig och utbildningen måste bedrivas även mot denna bakgrund. Enligt överbefälhavaren finns inga regler eller instruktioner som ger befäl eller andra soldater möjligheter att utsätta krigsfångar för misshandel, tortyr eller annan förnedrande handling.

Utskottet förutsätter att all utbildning som rör krigsfångars behandling – liksom all annan utbildning – sker i överensstämmelse med de folkrättsregler som Sverige har antagit. Gällande bestämmelser och utbildningsanvisningar inom försvarsmakten är uppenbarligen utformade med hänsyn till folkrätten.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet inte påkallat att riksdagen uttalar sig för en översyn av utbildningsanvisningarna för krigsfångtjänsten.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1975:334.

Stockholm den 25 februari 1975

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustafsson i Stenkyrka (c), Glimmér (c), Gustavsson i Ängelholm (s), fru Sundström (s), herr Brännström (s), herr andre vice talmannen Virgin (m), herrar Gustavsson i Nässjö (s), Gernandt (c), Olsson i Asarum (s), Björk i Gävle (c), Hedberg (s), Konradsson (s), Petersson i Röstånga (fp) och Kindbom (c).